

AINEKOHTAINEN OPETUSSUUNNITELMA **HARPPU**

Porvoon kaupungin sivistyslautakunta 12.3.2019

Päivitys 1.8.2023

Harpun valmennusopinnot

Tavoitteet:

- Tutustutaan harpunsoiton perusteisiin
- Tutustutaan mm. soiton, leikin ja laulun avulla musiikin hahmotusaineiden alkeisiin
- Ryhmässä koetaan yhdessä soittamisen iloa
- Oppilasta kannustetaan luovuuteen ja oman musiikin tekemiseen
- Annetaan oppilaalle valmiudet harpunsoiton opintoihin
- Opetus toteutetaan yksilöllisesti oppilaan iän ja tason mukaan

Sisältö:

- Käytetään oppilaan ikään ja kykyyn nähden sopivaa alkeismateriaalia
- Käytetään laulamista ja motorisia taitoja tukevia harjoitteita
- Käytetään oppilaan tarpeiden mukaisesti hyväksi sekä erilaisia nuotinnustapoja että korvakuulolta ja matkimisella oppimista
- Leikitään sävelillä, rytmeillä ja sanoilla, ja luodaan omia pieniä lauluja
- Pidetään yhteyttä oppilaan perheeseen, ja valmennetaan myös vanhempia musiikin harrastukseen
- Opetetaan pitämään huolta soittimesta
- Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan sekä yksilö- että ryhmäopetukseen
- Tarjotaan oppilaalle mahdollisuus osallistua esiintymistilanteisiin, sekä esiintyjänä että kuulijana

Harpun perusopinnot

Yleiset tavoitteet kaikille tasoille:

- Löydetään luonteva tapa käsitellä soitinta ja tuottaa sillä ääntä
- Opitaan hyvän ja ergonomisen soittoasennon merkitys
- Opitaan hahmottamaan musiikillisiä kokonaisuuksia ja rakenteita soiton ja nuottien avulla
- Opitaan harjoittelemaan säännöllisesti, monipuolisesti ja itsenäisesti
- Opitaan kuuntelemaan ja arvioimaan omaa soittoa
- Opitaan erilaisten ilmaisukeinojen käyttöä (esim. dynamiikka, agogiikka, vaihtelevat äänensävyt)
- Opitaan keskustelemaan ja ottamaan kantaa ohjelmiston musiikilliseen sisältöön
- Opitaan soittamaan ulkoa

- Opitaan kappaleita korvakuulolta ja opettajan esimerkistä, ja tutustutaan improvisoinnin ja säveltämisen perusteisiin
- Totutaan esiintymään
- Soitetaan myös muiden kanssa, joko pienyhtyeessä tai harppu- ja/tai muussa orkesterissa
- Tutustutaan musiikkiin monipuolisesti konserttien ja tallenteiden välityksellä
- Opitaan pitämään huolta soittimesta
- Opitaan harpun virittäminen ja kielten vaihto

Perustaso 1

Tavoitteet

Ensimmäisellä perustasolla tavoitteena on oppia soiton ja siihen liittyvien taitojen perusteita. Opetellaan äänenmuodostusta: opitaan löytämään hyvä perussointi. Opitaan soittamaan molemmilla käsillä. Improvisaatio ja säveltäminen voi sisältyä lyhyinä tuokioina, leikin muodossa. Käydään läpi nuotinluvun perusteita.

Kappaleita pyritään opettelemaan sekä nuoteista että korvakuulolta. Painotetaan alusta asti ergonomista soittoasentoa ja luontevaa soittotekniikkaa.

Tutustutaan harpun virittämiseen ja kielten vaihtotekniikkaan.

Tällä tasolla kotiharjoittelu on useimmiten pitkälle huoltajan vastuulla ja tavoitteena on, että perheet yhdessä opettajan kanssa löytävät heille hyvät tavat kotiharjoittelulle.

Luodaan hyvän arvioinnin ja itsearvioinnin perusta.

Sisältö

- Tekniikan eri osa-alueita harjoitettavia etydejä tai etydinomaisia kappaleita.
- Duuri- ja harmoniset molliasteikot sekä vastaavat kolmisoinnut ja kadenssit I-IV-V, kahteen korotus- ja alennusmerkkiin asti yhden ja kahden oktaavin alalta (pikkuharpulla huomioiden sävellajirajoitukset).
- Ohjelmisto, joka edustaa eri tyylejä. Kappaleet ovat tempoiltaan ja luonteiltaan vaihtelevia.
- Prima vista -soittoa
- Yhteismusisointia
- Helppojen sävelmien säestämistä korvakuulolta ja/tai sointumerkeistä
- Musiikin luomista, improvisointia ja säveltämistä oppilaan ja opettajan yhdessä niin sopiessa.

Tasosuoritus

Tekninen osa

- Sisältyy taiteelliseen osioon.

Taiteellinen osa

- Kolme erityylistä pienimuotoista sävellystä.
- On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen. Tällöin oma teos korvaa yhden sävellyksen.
- Taiteellinen osa voidaan soittaa joko pedaali- tai kelttiharpulla.
- Taiteellisen osuuden voi suorittaa joko hajautetusti tai kaikki kerrallaan esim. erilaisissa oppilasilloissa/konserteissa tai erikseen järjestetyssä tasosuoritus-tilaisuudessa tai videotallenteena.
- Lautakunnassa on oma opettaja ja kaksi muuta jäsentä. Oppilas osallistuu myös arviointiin.

PERUSTASO 2

Tavoitteet

Toisella perustasolla tavoitteena on kehittää eteenpäin harpunsoiton perustaitoja. Painotetaan edelleen luontevaa soittoasentoa, soittotekniikkaa sekä hyvää

äänenmuodostusta. Oppilas kehittää edelleen nuotinlukutaitoaan.

Tuodaan musiikillinen ilmaisu vahvemmin mukaan, ottaen huomioon oppilaan ikä ja muita edellytyksiä. Kehitetään kykyä musiikillisten kokonaisuuksien ja kappaleiden muotojen hahmottamiseen. Opitaan ilmaisemaan erilaisia tunnelmia ja sävyjä.

Oppilaalle tarjotaan esiintymismahdollisuuksia sekä yksin että ryhmässä.

Kappaleita pyritään edelleen opettelemaan sekä nuoteista että korvakuulolta.

Samalla opetellaan hyviä harjoittelutekniikoita kotiharjoittelua ajatellen. Oppilasta tuetaan ottamaan suurempaa omaa vastuuta kotiharjoittelusta. Myös itsearviointin rooli kasvaa.

Pyritään siihen, että oppilas osaa jo huolehtia omasta soittimestaan.

Sisältö

- Tekniikan eri osa-alueita harjoitettavia etydejä tai etydinomaisia kappaleita.

- Duuri- ja rinnakkaiset harmoniset molliasteikot sekä vastaavat kolmisoinnut ja kadenssit I-IV-V/V7 neljään korotus- ja alennusmerkkiin (pedaalittomalla harpulla neljään korotukseen ja kolmeen alennukseen) asti kolmen oktaavin alalta (pikkuharpulla huomioiden sävellajirajoitukset).
- Teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä luonteeltaan erilaisia. Pohjustetaan myös oppilaan kanssa esim. eri aikakausien musiikkia ja tietoa säveltäjistä.
- Aikamme musiikkia
- Suomalaista musiikkia
- Prima vista-soittoa
 - Yhteismusisointia osallistumalla harppu- ja/tai muuhun orkesteri- tai -yhtye toimintaan.
- Säestystehtäviä perussoinnulla korvakuulolta ja/tai sointumerkeistä.
- Musiikin luomista, improvisointia, transponointia ja säveltämistä oppilaan ja opettajan yhdessä niin sopiessa.

Tasosuoritus

Tekninen osa

- Sisältyy taiteelliseen osioon.

Taiteellinen osa

- Kolme erityylistä sävellystä.
- On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen. Tällöin oma teos korvaa yhden sävellyksen.
- Taiteellinen osa voidaan soittaa joko pedaali- tai kelttiharpulla.
- Taiteellisen osuuden voi suorittaa joko hajautetusti tai kaikki kerrallaan esim. erilaisissa oppilasilloissa/konserteissa tai erikseen järjestetyssä tasosuoritus-tilaisuudessa tai videotallenteena.
- Lautakunnassa on oma opettaja ja kaksi muuta jäsentä. Oppilas osallistuu myös arviointiin.

PERUSTASO 3

Tavoitteet

Kolmannella tasolla tavoite on, että oppilas kykenee ylläpitämään ja harjoittamaan soittotaitoaan itsenäisemmin, ja asettamaan omia tavoitteita harrastukselleen. Oppilas saa valmiuksia elinikäiseen musiikin harrastamiseen ja kykenee opettajan avustuksella tekemään vielä syvällisempää ja tarkempaa itsearviointia, jonka avulla valmistautuu itsenäisempään työskentelyyn ylemmillä tasoilla. Oppilaan omat mieltymykset musiikin suhteen tulisi mielellään näkyä myös ohjelmiston valinnoissa ja tasosuorituksen taiteellisessa osassa.

Oppilas kykenee soittamaan monipuolisesti ulkoa ja kuulonvaraisesti, sekä hahmottamaan harjoittelemiensa teosten musiikillisia rakenteita ja kokonaisuuksia. Hän kykenee tunnistamaan eri aikakausien musiikkia, ja on tutustunut niiden tyyleihin.

Oppilas kykenee virittämään soittimen itsenäisesti viritysmittarin avulla ja osaa vaihtaa kielet.

Oppilas on jo saanut kokemusta erilaisista esiintymistilanteista, mielellään myös muissakin tilaisuuksissa kuin musiikkiopistossa.

Oppilas ottaa osaa yhteismusisointiin ja kykenee toimimaan vastuullisesti ryhmän jäsenenä.

Hän osaa harjoitella ja säestää kappaleita sointumerkeistä. Hän on myös kokeillut improvisoida ja säveltää omista musiikillisista lähtökohdistaan.

Sisältö

- Tekniikan eri osa-alueita harjoitettavia etydejä tai etydinomaisia kappaleita.
- Kaikki duuri- ja rinnakkaiset harmoniset molliasteikot murtokolmisointuineen ja kadensseineen (I-IV-V/V7), kolmessa oktaavissa (pikkuharpulla huomioiden sävellajirajoitukset).
- Teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia.
- Suomalaista musiikkia
- Aikamme musiikkia
- Prima vista -soittoa
- Yhteismusisointia osallistumalla harppu- ja/tai muuhun orkesteri- tai -yhtyeitoimintaan.
- Säestämistä korvakuulolta ja sointumerkeistä.
- Musiikin luomista, säveltämistä, improvisointia, soinnuttamista ja transponointia oppilaan ja opettajan yhdessä niin sopiessa.

Tasosuoritus

Tekninen osa

- Sisältyy taiteelliseen osioon.

Taiteellinen osa

- Oppilas suunnittelee yhdessä opettajansa kanssa esityksen, joka sisältää erityylyisiä sävellyksiä ja/tai joka voi keskittyä johonkin teemaan.
- On suositeltavaa, että tasosuoritus sisältää aikamme musiikkia ja suomalaista musiikkia.
- On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia. Yhteismusisointikappaleet voidaan soittaa nuoteista.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.

- Taiteellinen osa voidaan soittaa joko pedaali- tai kelttiharpulla.
- Taiteellisen osuuden voi suorittaa joko hajautetusti tai kaikki kerrallaan esim. erilaisissa oppilasilloissa/konserteissa tai erikseen järjestetyssä tasosuoritus-tilaisuudessa tai videotallenteena.
- Lautakunnassa on oma opettaja ja kolme muuta jäsentä. Oppilas osallistuu myös arviointiin.

HARPUN SYVENTÄVÄT OPINNOT

Tavoitteet

Syventävien opintojen aikana on tarkoitus kehittää soittimen hallintaa ja musiikillista ilmaisua edelleen ja etsiä nuoren soittajan kanssa hänelle sopivaa tapaa pitää musiikki osana elämäänsä. Opiskelija saa valmiuksia jatko-opintoihin ja eväitä elinikäiseen musiikin harrastamiseen. Jatkuvan keskustelun ja itsearviointin tavoitteena on löytää hänen omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan.

Tällä tasolla totutaan valmistamaan ja esittämään aiempaa suurempia kokonaisuuksia. Soitettavat kappaleet ovat entistä pidempiä ja vaativampia ja niitä opetellaan valmistamaan itsenäisesti, jotta myös myöhemmin elämässä musiikin opiskelu tai omatoiminen harrastaminen on luontevaa. Laajennetaan musiikin tyyllajien tuntemusta, ja tutustutaan aikamme musiikin notaatio- ja esitystapoihin.

Harjoittelu ja siitä vastuun kantaminen muuttuu entisestään vielä itsenäisemmäksi, ja oppilas tuntee jo hyvin omat luonteenpiirteensä ja hänelle itselleen sopivat työskentelytavat. Oppilas voi myös esiintyä itsenäisesti erilaisissa tilaisuuksissa, ja hän pystyy oppimaan yksinkertaisempaa ohjelmistoa itsenäisesti.

Oppilas kykenee hahmottamaan laajempiakin musiikillisia kokonaisuuksia, ja pystyy esittämään eri aikakausien musiikkia sen ominaispiirteitä tuntien. Hän pystyy myös analysoimaan soittamansa musiikkia musiikin hahmotusaineiden kursseilla hankituilla taidoillaan.

Oppilas seuraa musiikkielämää ja kuuntelee tallenteita sekä käy konserteissa ja muissa tapahtumissa.

Sisältö

- Tekniikan eri osa-alueita harjoitettavia etydejä tai etydinomaisia kappaleita.
- Kaikki duuriasteikot ja harmoniset mollit kadensseineen (I-IV-V/V7), kolmessa oktaavissa (pikkuharpulla huomioiden sävellajirajoitukset).
- Teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia. Oppilaille annetaan mahdollisuus syventyä tarkemmin johonkin musiikkilajiin tai aikakauteen.
- Kannustetaan myös poikkitaiteelliseen työskentelyyn.
- Aikamme musiikkia

- Suomalaista musiikkia
- Prima vista –soittoa
- Yhteismusisointia erilaisissa kokoonpanoissa
- Säestämistä korvakuulolta ja sointumerkeistä
- Musiikin luomista, säveltämistä, improvisointia, soinnuttamista ja transponointia mahdollisuuksien mukaan.

Lopputyö

Syventävien opintojen päätteeksi tehdään lopputyö, jonka varsinainen ohjelmasisältö muotoutuu sen mukaan, mihin opiskelija aikoo suuntautua jatkossa ja mitkä hänen vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa ovat.

Oman soittimen soiton lisäksi lopputyö voi sisältää esimerkiksi sivuinstrumentin soittoa tai laulua, omia sävellyksiä, itse tuotetun konsertin, äänitteen tai omatekoisen musiikkivideon. Tavoitteena olisi, että lopputyö voi myös sisältää poikkitaiteellista toimintaa, esim. tanssin tai kuvataiteen muodossa. Tällöin opiskelija voi tehdä yhteistyötä muiden kanssa, tai suunnitella ja toteuttaa työnsä itse. Myös kirjalliset työt voivat sisältyä lopputyöhön, esim. äänitteen tai konsertin ohjelmatekstinä. Opiskelija ja opettaja laativat yhdessä suunnitelman syventävistä opinnoista ja niiden tavoitteista. Lopputyön suunnitelma hyväksytetään aineryhmässä n. vuosi ennen aiottua suoritusajankohtaa. Alla oleva rakenne on esimerkki lopputyöstä, joka koostuu yksinomaan pääinstrumentin soitosta. Taiteellinen osa voidaan kuitenkin yllä olevien suuntaviivojen mukaan toteuttaa monella eri tavalla, jolloin aineryhmä yhdessä opettajan kanssa arvioi kokonaisuuden soveltuvaksi.

Tekninen osa

- Sisältyy taiteelliseen osioon.

Taiteellinen osa

- Oppilas suunnittelee yhdessä opettajansa kanssa monipuolisen esityksen, joka sisältää erityyylisiä sävellyksiä.
- Osana lopputyötä tulee olla jokin laajempi kokonaisuus. Tämä voi olla laajamuotoinen sävellys tai esim. kokoelma pienempiä sävellyksiä, jotka muodostavat kokonaisuuden jonkun musikaalisen tai ulkomusikaalisen idean ympärille.
- On suositeltavaa, että suoritus sisältää aikamme musiikkia.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.
- Ohjelma pyritään rakentamaan sellaiseksi, että se tuo monipuolisesti esiin oppilaan musikaalisia ja taiteellisia pyrkimyksiä.
- Taiteellinen osa voidaan soittaa joko pedaali- tai kelttiharpulla.
- Taiteellisen osuuden voi suorittaa joko hajautetusti tai kaikki kerrallaan esim. erilaisissa oppilasilloissa/konserteissa tai erikseen järjestetyssä tasosuoritus-tilaisuudessa tai videotallenteena.
- Lautakunnassa on oppilas, oma opettaja ja kolme muuta jäsentä.